

Kształcenie dualne

Zmiany w kształceniu zawodowym

- Wprowadzono nową klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego oraz nową podstawę programową kształcenia w zawodach.
- Uelastyczniono system kształcenia umożliwiając uzyskanie kwalifikacji różnymi ścieżkami
- ujednolicono dla wszystkich ścieżek egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie.

Wszystkie te kroki związane są z dostosowaniem kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. W działania te idealnie wpisuje się dualny system kształcenia

Wszystkie te kroki związane są z dostosowaniem kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

W działania te idealnie wpisuje się dualny system kształcenia

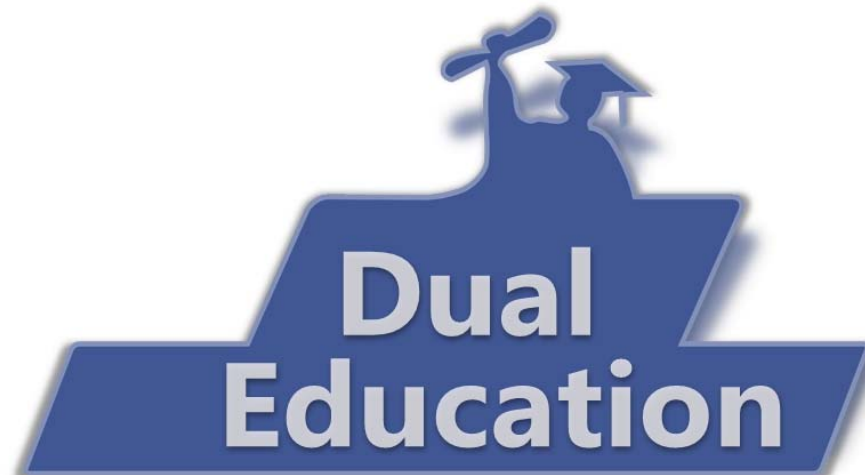

- Pomimo że system dualny cały czas u nas funkcjonuje, dotychczas nie był odpowiednio eksponowany, ani promowany.
- Często wynikało to z braku wiedzy i informacji o nim.
- Wiele osób nawet ze środowiska oświatowego postrzegało go jako „procentowo nic nieznaczący margines”.

System dualny, zwany też **przemiennym** lub **dwutorowym**

polega na nauce zawodu organizowanej przez pracodawcę oraz kształceniu teoretycznym i ogólnym w systemie szkolnym lub formach pozaszkolnych. Jest on bardzo upowszechniony w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Norwegii i Francji.

W Niemczech ponad 2/3 młodzieży kończącej szkołę obowiązkową wybiera jako dalszą ścieżkę edukacyjną system dualny, znajdując później zatrudnienie i to najczęściej u pracodawcy, u którego się kształciła.

W Niemczech osoby zdobywające wykształcenie zawodowe w drodze kształcenia dualnego na ogół uczą się 3 lata zawodu w szkole i w zakładzie pracy zgodnie z wybranym zawodem lub też w specjalistycznych szkołach zawodowych podlegających wyłącznemu nadzorowi państwa. Tam też system dualny realizowany jest dla osób od 16. roku życia bez podania górnej granicy. Oznacza to, że może być i jest realizowany na wszystkich poziomach kształcenia.

Nie da się 1:1 przełożyć niemieckiego systemu do innych krajów”, ale można i należy korzystać z wiedzy i doświadczeń państw, które przeszły drogę wdrażania systemów kształcenia zawodowego pomimo odmiennych uwarunkowań wewnętrznych....” .

Model edukacji zawodowej nazywany systemem dualnym zakłada połączenie praktyki z nauką teoretyczną. Praktyka została określona jako zatrudnienie na podstawie umowy o pracę pomiędzy pracodawcą, a pracownikiem podobnie jak ma to miejsce przy kształceniu pracowników młodocianych w Polsce.

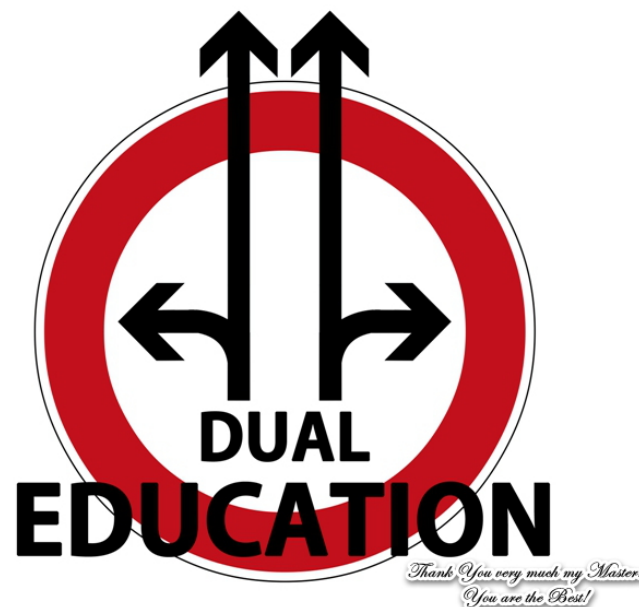

Czym powinien cechować się system dualny?

W tym systemie:

- kształci się w określonym zawodzie, specjalności czy kwalifikacji
- nauka zawodu (tzw. praktyka) odbywa się u pracodawcy lub rzemieślnika
- występuje zatrudnienie na podstawie umowy o pracę i określone wynagrodzenie za wykonywaną pracę

- nauka teoretyczna jest organizowana w formach szkolnych lub pozaszkolnych
- kształcenie kończy się uzyskaniem formalnych kwalifikacji – zawodu
- istnieje fakultatywna możliwość uzyskania dodatkowych certyfikatów.

System dualny powinien dostarczać uczniowi/studentowi:

- wiedzy teoretycznej,
- jednocześnie zapewniając bezpośredni kontakt z rynkiem pracy.

Dualne kształcenie – co to takiego ?

Szkoła kształcąca w zawodzie

SZKOŁA KSZTAŁCĄCA W ZAWODZIE (szkoła zawodowa)

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE
(NAUKA ZAWODU)

KSZTAŁCENIE
OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Kształcenie zawodowe
praktyczne

Kształcenie
zawodowe
teoretyczne

Zajęcia
praktyczne

Zajęcia w
laboratoriach
i pracowniach

Praktyka
zawodowa

1. Do jakich form kształcenia możemy zastosować system dualny?
2. Czy zatem każda „aktywność” uczniów/słuchaczy u pracodawcy jest kształceniem w systemie dualnym?

W dniu 23 stycznia 2015 r. podpisane zostało **Międzyresortowe porozumienie o współpracy na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego.**

Współpraca będzie dotyczyła m.in. aktywizowania szkół zawodowych do dostosowywania prowadzonego przez nie kształcenia ogólnego i zawodowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz aktywizowania pracodawców do włączania się w proces kształcenia zawodowego w zasadniczych szkołach zawodowych, technikach i szkołach policealnych.

Rozporządzenie MEN z dnia 11 sierpnia 2015r. zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu, zdefiniowało zasady dualnego systemu kształcenia.

- Nie ma w nim wymogu zaistnienia stosunku pracy pomiędzy pracodawcą a uczniem!
- Obowiązuje od 1 września 2015 r.

- Określono minimalny i maksymalny czas trwania nauki u pracodawcy oraz obowiązek podpisania umowy pomiędzy dyrektorem szkoły, a podmiotem przyjmującym uczniów.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r.
w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 2010 r., Nr 244 poz. 1626)
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2015 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu
(Dz. U. z 2015 r., poz. 1183)

§ 1. Rozporządzenie określa warunki i tryb organizowania praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego, u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz kwalifikacje wymagane od osób prowadzących praktyczną naukę zawodu i przysługujące im uprawnienia.

§ 2.1. Rozporządzenie stosuje się do uczniów i słuchaczy, zwanych dalej "uczniami", publicznych szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe, zwanych dalej "szkołami"

§ 6.1. Praktyczna nauka zawodu uczniów i młodocianych **jest prowadzona indywidualnie lub w grupach.**

Liczba uczniów lub młodocianych w grupie powinna umożliwiać realizację programu nauczania dla danego zawodu dopuszczonego do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły i uwzględniać specyfikę nauczanego zawodu, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisy w sprawie prac wzbronionych młodocianym, a także warunki lokalowe i techniczne w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu.

§ 7.1. Umowę o praktyczną naukę zawodu organizowaną poza daną szkołą, zwaną dalej "umową", zawiera dyrektor szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.

2. Umowę zawiera się w terminie umożliwiającym realizację programu praktycznej nauki zawodu.

3. Umowa określa:

- 1) nazwę i adres podmiotu przyjmującego uczniów na praktyczną naukę zawodu oraz miejsce jej odbywania;
- 2) nazwę i adres szkoły kierującej uczniów na praktyczną naukę zawodu;
- 3) zawód, w którym prowadzona będzie praktyczna nauka zawodu;
- 4) listę uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, z podziałem na grupy;

~~5) formę praktycznej nauki zawodu (zajęcia praktyczne lub praktykę zawodową) i jej zakres;~~

5) formę praktycznej nauki zawodu (zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe) i jej zakres, a w przypadku zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia także liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywane są u pracodawców;"

6) terminy rozpoczęcia i zakończenia praktycznej nauki zawodu;

7) prawa i obowiązki stron umowy, ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków określonych w § 8;

8) sposób ponoszenia przez strony umowy kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu wraz z kalkulacją tych kosztów, z uwzględnieniem § 9;

~~9) dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem praktycznej nauki zawodu.~~

"9) dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem praktycznej nauki zawodu, w tym sposób zgłaszania i uwzględniania wniosków, o których mowa w § 4 ust. 6a.";

4. Do umowy dołącza się program nauczania dla danego zawodu dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

5. Pracodawca, o którym mowa w § 3 ust. 2, zawiera z innym podmiotem przyjmującym młodocianego na praktyczną naukę zawodu umowę o zorganizowanie dla młodocianego zajęć uzupełniających z zakresu praktycznej nauki zawodu nie realizowanych w tej firmie/pracodawcy. Do umowy tej stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3 i 4.

§ 8.1. Szkoła kierująca uczniów na praktyczną naukę zawodu:

- 1) nadzoruje realizację programu praktycznej nauki zawodu;
- 2) współpracuje z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu;
- 3) zapewnia ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- 4) akceptuje wyznaczonych instruktorów praktycznej nauki zawodu i opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w ust. 2 pkt. 2, lub wyznacza do prowadzenia praktycznej nauki zawodu nauczycieli praktycznej nauki zawodu, zwanych dalej "nauczycielami „

§ 8.2. Podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu:

1) zapewniają warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu, a w szczególności:

a) stanowiska szkoleniowe wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną, uwzględniające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy,

b) odzież, obuwie robocze i środki ochrony indywidualnej oraz środki higieny osobistej przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy,

- c) pomieszczenia do przechowywania odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej,
 - d) nieodpłatne posiłki profilaktyczne i napoje przysługujące pracownikom na danym stanowisku pracy, zgodnie z przepisami w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów,
 - e) dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń socjalno-bytowych;
- 2) wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz opiekunów praktyk zawodowych, o których mowa w § 10 i 11;

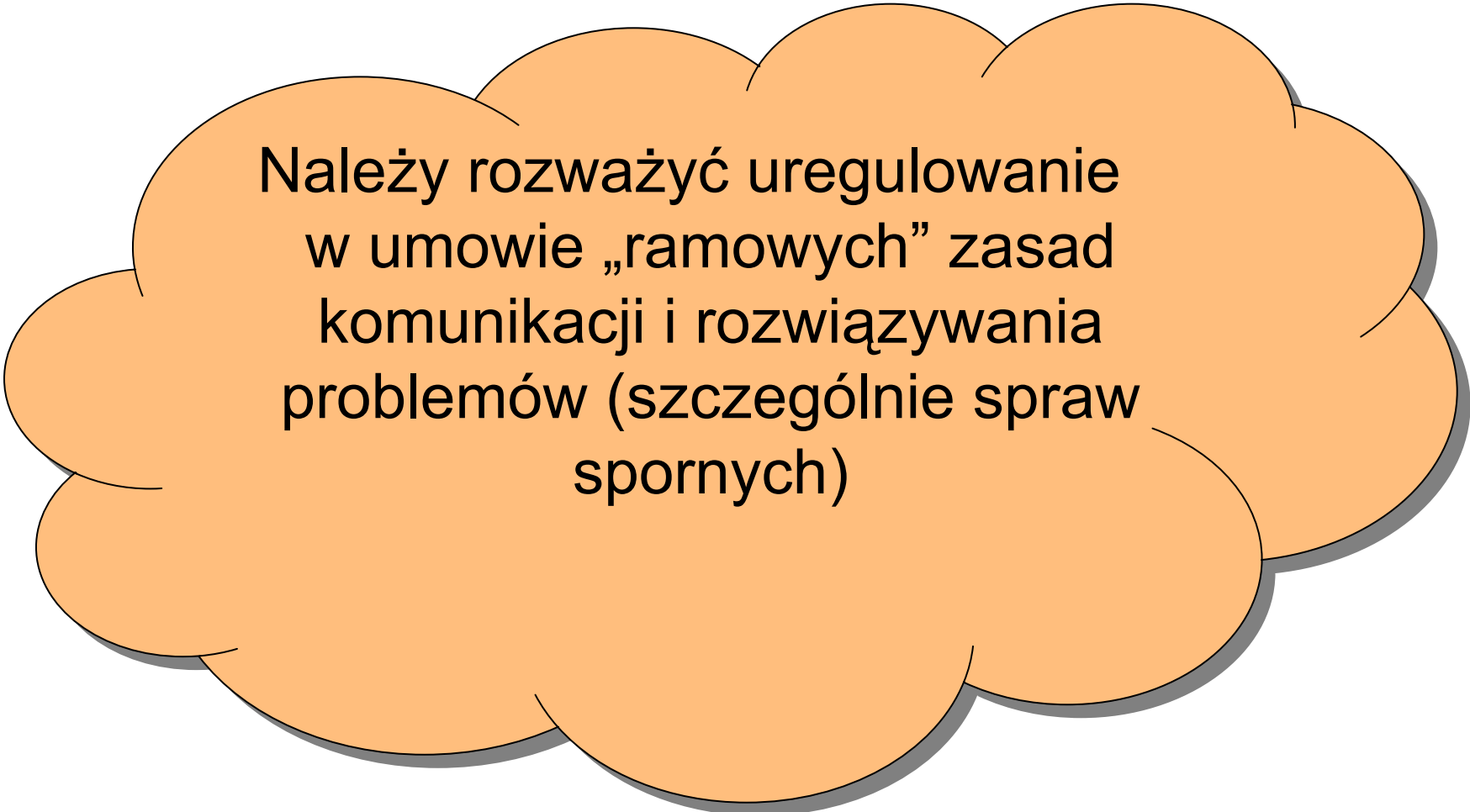
§ 8.2. Podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu:

- 3) zapoznają uczniów lub młodocianych z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy;

- 4) nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu;
- 5) sporządzają, w razie wypadku podczas praktycznej nauki zawodu, dokumentację powypadkową;
- 6) współpracują ze szkołą lub z pracodawcą, o którym mowa w § 3 ust. 2;
- 7) powiadamiają szkołę lub pracodawcę, o którym mowa w § 3 ust. 2, o naruszeniu przez ucznia lub młodocianego regulaminu pracy;

A large, orange, cloud-shaped graphic with a black outline and a subtle drop shadow, containing text.

Należy rozważyć uregulowanie
w umowie „ramowych” zasad
komunikacji i rozwiązywania
problemów (szczególnie spraw
spornych)

§ 9.1. Organy prowadzące szkoły, które organizują praktyczną naukę zawodu poza szkołą, zapewniają środki finansowe umożliwiające uczniom odbycie praktycznej nauki zawodu

9. 3. Refundowanie pracodawcom kosztów odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, niezbędnych na danym stanowisku szkoleniowym, przydzielonych uczniom na okres zajęć praktycznych prowadzonych u pracodawcy w danym roku szkolnym, **w tym także zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia** - do wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia;

§ 9.1. Organy prowadzące szkoły, które organizują praktyczną naukę zawodu poza szkołą, zapewniają środki finansowe umożliwiające uczniom odbycie praktycznej nauki zawodu.

PRAKTYKI

§ 3. 2.

~~2. Zajęcia praktyczne organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym zawodzie.~~

2. Zajęcia praktyczne organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym zawodzie, a w przypadku zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia - również w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

2a. Zajęcia praktyczne organizuje się w czasie trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

2b. W przypadkach uzasadnionych specyfiką danego zawodu, zajęcia praktyczne odbywane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia mogą być organizowane także w okresie ferii letnich."

§ 3. 3. 6b. Liczba godzin zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia nie może być niższa niż:

	Liczba godzin kształcenia zawodowego teoretycznego	Liczba godzin kształcenia zawodowego praktycznego (KZP)	Kształcenie zawodowe praktyczne na zasadach systemu dualnego		Uwagi
			Udział % w KZP/ minimalna liczba godzin	Udział %w KZP/ maksymalna liczba godzin	
Dokument regulujący (wstaw numer dokumentu z poniższego wykazu)*					
Zasadnicza szkoła zawodowa	630	970	100% 970		
Technikum	735	735	30% 221	100% 735	
Szkoła policealna	800	800	30% 290	100% 800	
Szkoła policealna dla dorosłych (stacjonarna)	590	590	30% 177	100% 590	
Szkoła policealna dla dorosłych (zaoczna)	340	340	30% 102	100% 680	

Minimalny wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych w zakresie kształcenia zawodowego dla poniższych szkół (Ramowe plany nauczania)

Numer załącznika	Typ szkoły	Kształcenie zawodowe teoretyczne	Kształcenie zawodowe praktyczne	Podstawy przedsiębiorczości ¹⁾
		Minimalna liczba godzin		
13	Szkoła policealna dla dorosłych			
	- forma stacjonarna	590 ²⁾	590 ²⁾	30 ¹⁾
	- forma zaoczna	340	340	20 ¹⁾
	Praktyka zawodowa w wymiarze określonym w podstawie programowej			

¹⁾ tylko dla słuchaczy, którzy na wcześniejszym etapie edukacyjnym nie realizowali tego przedmiotu

²⁾ W przypadku rocznego, **1,5-rocznego lub 2,5-letniego** okresu nauczania wymiar godzin określony dla dwuletniego okresu nauczania, o którym mowa w ust. 1, **ulega odpowiednio zmniejszeniu lub zwiększeniu, przy zachowaniu minimalnego wymiaru godzin przedmiotu podstawy przedsiębiorczości przewidzianego dla dwuletniego okresu nauczania.**

§ 3. 3. 6b. Liczba godzin zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia nie może być niższa niż:

- w przypadku technikum i szkoły policealnej - 30% i nie wyższa niż 100% minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego praktycznego określonej odpowiednio dla technikum lub szkoły policealnej w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
- 6c. W technikum i w szkole policealnej, które organizują zajęcia praktyczne odbywane u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia, łączny wymiar praktycznej nauki zawodu jest równy sumie liczby godzin tych zajęć określonej w programie nauczania, o którym mowa w ust. 6, i liczby godzin praktyk zawodowych określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.;

§ 3. 3.

6. Zakres wiadomości i umiejętności nabywanych przez uczniów na zajęciach praktycznych i praktykach zawodowych oraz wymiar godzin tych zajęć i praktyk określa program nauczania dla danego zawodu dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

6a. W przypadku zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia, **pracodawca**, w sposób określony w umowie, o której mowa w § 7, **może zgłaszać dyrektorowi szkoły wnioski do treści programu nauczania**, o którym mowa w ust. 6, w zakresie zajęć praktycznych, które są u niego realizowane.

§ 3. 3.

3. Praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

4. Praktyki zawodowe uczniów mogą być organizowane w czasie całego roku szkolnego, w tym również w okresie ferii letnich.

~~5. W przypadku organizowania praktyk zawodowych w okresie ferii letnich odpowiedniemu skróceniu ulega czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów odbywających te praktyki.~~

5. W przypadku organizowania praktyk zawodowych lub zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia w okresie ferii letnich na podstawie umowy, o której mowa w ust. 1a pkt 2, odpowiedniemu skróceniu ulega czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów odbywających te praktyki lub zajęcia.,

§ 3.1. Praktyczna nauka zawodu uczniów **jest organizowana przez szkołę.**

2. Praktyczna nauka zawodu młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

§ 4.1. ~~Praktyczna nauka zawodu jest organizowana w formie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.~~

1. Praktyczna nauka zawodu jest organizowana w formie zajęć praktycznych, a w technikum i szkole policealnej także w formie praktyk zawodowych.",

1a. Zajęcia praktyczne mogą odbywać się u pracodawców, na zasadach **dualnego systemu kształcenia**, na podstawie:

1) umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawartej pomiędzy młodocianym a pracodawcą;

2) umowy o praktyczną naukę zawodu, zawartej pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.,

Co powinna zawierać umowa o praktyczną naukę zawodu?

§ 7.1. Umowę o praktyczną naukę zawodu organizowaną poza daną szkołą, zwaną dalej "umową", zawiera dyrektor szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.

§ 7.3. Umowa określa:

7) prawa i obowiązki stron umowy, ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków określonych w § 8;

8) sposób ponoszenia przez strony umowy kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu wraz z kalkulacją tych kosztów, z uwzględnieniem § 9

9) dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem praktycznej nauki zawodu, w tym sposób zgłaszania i uwzględniania wniosków, o których mowa w § 4 ust. 6a

Dobowy wymiar godzin (§ 5)

Informacja o zmianowości, ~~Określenie~~ ~~Określenie~~ zasad podziału na grupy (§ 6)

- Należy dalej rozbudować polski system dualny, korzystając z naszego wieloletniego doświadczenia, jednocześnie wzbogacając go o te elementy zagranicznych (szczególnie niemieckiego) systemów dualnych, które sprawdzą w naszych uwarunkowaniach wewnętrznych (gospodarczych, społecznych i edukacyjnych).

- Powinno to wpłynąć na poprawę jakości kształcenia i zmniejszenie niedopasowania kwalifikacji pracowników do potrzeb pracodawców.

- Aby to osiągnąć, niezbędne jest zainteresowanie i zaangażowanie pracodawców we współpracę ze szkołami i instytucjami edukacyjnymi.

Ćw.1 Gwiazda pytań

1. W jaki sposób szukać pracodawców?
2. W jaki sposób zachęcać pracodawców do współpracy ze szkołą w zakresie organizacji nauki zawodu?

Przy pozyskiwaniu partnerów i sojuszników szkoły lub placówki oświatowej należy podjąć działania mające na celu:

- zidentyfikowanie potencjalnych partnerów, sojuszników,
- dotarcie do nich w oparciu o posiadane informacje i kontakty,
- przekazanie idei współpracy, misji szkoły/placówki, oczekiwań i ocena realności współpracy,
- wybranie partnerów-sojuszników oraz nawiązanie z nimi współpracy.

Ćw. 2 Współpraca z pracodawcami

Proszę określić problemy/zjawiska występujące podczas współpracy z pracodawcami, które:

- ułatwią współpracę (*są tzw. „siłą wznoszącą”*)
- są stabilną podstawą do współpracy
- utrudniają współpracę (*są tzw. „balastem”*)

Następnie przyporządkować do grup, dla których:

- Rozwiązanie jest niezależne od szkoły/placówki (wymaga zmian zewnętrznych)
- Rozwiązanie jest możliwe w szkole/placówce alei nie wymaga nakładów
- Rozwiązanie możliwe w szkole/placówce i nie wymaga nakładów

Proszę określić, w jaki sposób można te problemy/zjawiska monitorować oraz wdrażać/usuwać

Ćw.3 Oczekiwania pracodawcy

Proszę odegrać rolę pracodawcy (zapominając o swych „nauczycielskich” korzeniach) i podjąć próbę określenia oczekiwań pracodawcy wobec szkoły. Proszę określić nasz wpływ na te oczekiwania oraz kto je może/powinien spełnić?

L,p.	Oczekiwania pracodawcy wobec szkoły	Czy mamy na to wpływ na realizację tych oczekiwań?	Kto i jak powinien spełnić te oczekiwania?
1			
2			
3			
4			
5			

Formy współpracy szkół zawodowych z pracodawcami

- Wojewódzkie/regionalne forum na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego
- Seminaria branżowe z udziałem pracodawców
- Klasy patronackie
- Praktyczna nauka zawodu u pracodawców
- Staże dla nauczycieli i uczniów
- Specjalistyczne kursy i szkolenia dla nauczycieli i uczniów
- Wycieczki zawodowe
- Wizyty studyjne
- Konkursy zawodowe
- Targi edukacyjne

**Bądźmy otwarci nie tylko na
doskonalenie systemu dualnego,
ale także na jego wprowadzanie do
kolejnych form kształcenia
zawodowego.**

- **Bogdan Kruszakin**
Wydział Doskonalenia Nauczycieli
KOWEziU, Dualny system kształcenia
<http://www.koweziu.edu.pl>
- *Konferencja metodyczna na temat „Kształcenie dualne”
PCEN Rzeszów, 3 XII 2015*
- *Dobromir Dziewulak, Kształcenie zawodowe w Polsce
i w wybranych państwach Unii Europejskiej Analizy BAS
ISSN 1899 nr 6(95) z dnia 22 kwietnia 2013 r.*
- *Susanne Burger - Kierownik Działu Europa Ministerstwa
Edukacji i Badań Naukowych*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15
grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu
(Dz. U. z 2010, Nr 244, poz. 1626)*